

Unga och samhälls- intresset

Bildningstrender 2017

STUDIEFÖRBUNDE
N

Innehåll

Generalsekreteraren inleder.....	3
Om rapporten	4
Sammanfattning	4
Intresset för språk är fortsatt stort.....	5
Studiecirkeln: en mångfald av ämnen, intressen och samhällsfenomen.....	5
Samhälle och politik störst bland unga.....	8
Störst av allt är nyfikenheten.....	8
Vi vill lära tillsammans med andra	10
Rum för lärande över hela landet	11

Bildningstrender 2017
Studieförbunden
Studieförbundens material 2017:4
Projektledare och text: Kerstin Mikaelsson
Fotografier: Ann Molander, Istockphoto (omslag)
Grafisk form: Petter Evertsén
www.studieforbunden.se

Generalsekreteraren inleder

Vad vill människor lära sig mer om? Hur vill de lära sig?

Med den årliga rapporten *Bildningstrender* vill vi på branschorganisationen Studieförbunden öka kunskapen om det livslånga lärandet. I årets upplaga intresserar vi oss särskilt för ungas bildningsintresse.

2017 års bildningstrender

- Unga är den grupp som visar störst intresse att lära sig nya saker.
- Unga har en ökad vilja att lära sig mer om samhälle och politik.
- Hos allmänheten är studiecirkeln det mest populära sättet att lära sig nytt.

Hos de tio studieförbunden sker ett deltagarstyrt lärande tillsammans med andra, det vi kallar folkbildning, över hela landet. Genom studiecirkeln möjliggörs lärande och möten mellan människor. Det handlar alltså ofta både om att träffa nya vänner och få nya perspektiv och infallsvinklar på olika frågor. På så sätt blir lärandet lustfyllt och individanpassat. Kanske är det därför som de tio studieförbundens cirklar är mycket populära – mer än 620 000 personer deltog i 272 500 studiecirklar år 2015.

Den senaste *Befolkningsstudien* från Ersta-Sköndal visar att unga som har ett politiskt engagemang och arbetar ideellt får mycket tillbaka: de upplever samhörighet med det omgivande samhället, de har personer de kan förlita sig på och hyser en allmän tillit till andra.¹ Unga i dag engagerar sig i många olika typer av samhällsfrågor, alltifrån exempelvis nykterhet, välfärdspolitik, antirasism, klimatförändringar och jämställdhet. Det är avgörande för en vital demokrati att unga värnar och värdesätter demokratiskt deltagande

och engagemang. Det är därför också nödvändigt att offentligheten stöder demokratiska infrastrukturer som studieförbund och föreningsliv.

En trend som består är det stora språkintresset, i alla befolkningsgrupper. Språk är ett ämne som uppmuntrar till möten och kontakter med nya människor och kulturer. Intresset för att lära sig svenska förväntas fortsätta vara stort i och med att många personer har kommit till Sverige och ska påbörja sin etablering i samhället. En ingång för nyanlända att bli bekanta med de tio studieförbunden har varit satsningen Svenska från dag ett, där personer som söker asyl har kunnat välja att delta i studiecirklar i främst svenska och samhällskunskap. År 2016 deltog 90 000 unika deltagare i Svenska från dag ett.

Folkbildning handlar om att lära sig nytt, lära sig mer och utveckla nya intressen. De tio studieförbundens folkbildningsverksamhet ger människor möjlighet att utveckla sig själva och sina intresseområden i samspel med andra.

David Samuelsson
Generalsekreterare, Studieförbunden

Studieförbunden är bransch- och intresseorganisation för de tio studieförbunden: ABF, Folkuniversitetet, Ibn Rushd Studieförbund, Kulturens Bildningsverksamhet, Medborgarskolan, NBV, Sensus studieförbund, Studieförbundet Bilda och Studieförbundet Vuxenskolan.

Bildningstrender 2017

För fjärde året i rad presenterar Studieförbunden de rådande trenderna inom lärande. Vi fördjupar oss i vad, varför och hur människor i Sverige vill lära sig nya saker år 2017.

Resultaten i rapporten bygger på en opinionsundersökning som gjorts i samarbete mellan Studieförbunden och Novus i november 2016 samt omvärldsspaningar från de tio studieförbunden.

Mellan den 11–23 november 2016 genomfördes 1000 webbintervjuer med slumpmässigt utvalda personer från Novus Sverigepanel. Urvalet har åldersspannet 16–79 år och svarsfrekvensen var 54 procent ur nettourvalet.

Sammanfattning

Fokus för årets *Bildningstrender* är ungas nyfikenhet för nya ämnen och nya former för att lära sig tillsammans med andra. I mätningen är unga mellan 16–29 år och allmänheten mellan 16–79 år.

Många av resultaten i undersökningen visar att det finns en utbredd bildningstörst i samhället, i synnerhet bland unga. Det finns ett stort intresse att lära sig nya saker om många olika ämnen och sex av tio vill lära sig för att de är nyfikna. Att nyfikenheten är en stor drivkraft för lärande var tydligt även i *Bildningstrender* från 2016. Detta är mest framträdande bland de yngre, av dem mellan 16–29 år anger 71 procent att de vill lära sig mer för att de är nyfikna.

Liksom tidigare år är språk det populäraste äm-

net, men också ämnen som matlagning, hälsa och data är populära bland befolkningen.

I jämförelse med personer i andra åldrar är unga mellan 16–29 år signifikant mer intresserade av att lära sig många olika saker. Av 28 olika ämnesområden vill unga lära sig mer om hela 20 stycken.

Fyra av tio unga anger att de vill lära sig mer om samhälle och politik i år. Det skiljer sig mycket från andra åldersgrupper i befolkningen som i väldigt liten utsträckning vill lära sig mer om det. Ungas intresse för samhälle och politik har även tidigare varit stort och har dessutom ökat, medan äldres intresse för samhälle och politik minskat sedan föregående mätning.

Studiecirkeln är fortsatt populär och i årets undersökning anger flest att de vill lära sig mer genom att delta i en studiecirkel. Totalt svarar 41 procent att de skulle kunna tänka sig att delta i studiecirkel 2017. Inställningen till studiecirkel och studieförbund är något mer positiv bland kvinnor och äldre personer samt bland dem som inte bor i Stockholmsområdet.

2017 upplever folk att de har större möjlighet än tidigare att lära sig nya saker. Viljan att bilda sig är betydande och tre av tio anger att det inte finns någonting som hindrar dem från att lära sig mer. Det som kan hindra allmänheten från bildning är tidsbrist och att de upplever att det saknas utbildning där de bor.

Sammanfattningsvis går det att se att 2017 kan bli ett framgångsrikt år för bildningen.

I korthet

- 4 av 10 vill delta i en studiecirkel (41%)
- 7 av 10 unga vill lära sig mer för att de är nyfikna (71%)
- 4 av 10 unga vill lära sig mer om samhälle och politik (40%)
- 4 av 10 skulle vända sig till ett studieförbund för att lära mer (42%)

Språk är populärast

Det populäraste ämnet 2017 är språk. Det var det också i 2016 års undersökning. Detta gäller oavsett utbildningsbakgrund, ålder, yrke och kön. Personer som bor storstadsområden är mer intresserade att lära sig mer språk än i övriga delar av landet.

Totalt svarar 44 procent av de tillfrågade att de är intresserade av att lära sig nya språk under 2017. Det är också det mest populära ämnet bland dem mellan 16–29 år (48 procent) samt dem mellan 50–64 år (48 procent). Bland dem mellan 30–49 år (39 procent) är intresset relativt stort, men ändå lägre.

Intresset för språk märks tydligt hos de tio studieförbunden i och med den stora efterfrågan på studiecirkelar i exempelvis franska, italienska, kinesiska, koreanska och engelska. Varje år genomförs ungefär 44 000 olika studiecirkelar inom humaniora – där språk är i en absolut majoritet – hos de tio studieförbunden.²

Språk är ett ämne som uppmuntrar till möten och kontakter med nya människor och kulturer. Folkbildningens mångfald av verksamhetsformer och ämnen möjliggör lärande och verkar språkfrämjande. Hos de tio studieförbunden runt om i landet arrangeras språkcaféer, workshops, studiecirkelar, studiebesök och stadsvandringar som uppmuntrar till lärande av nya språk.

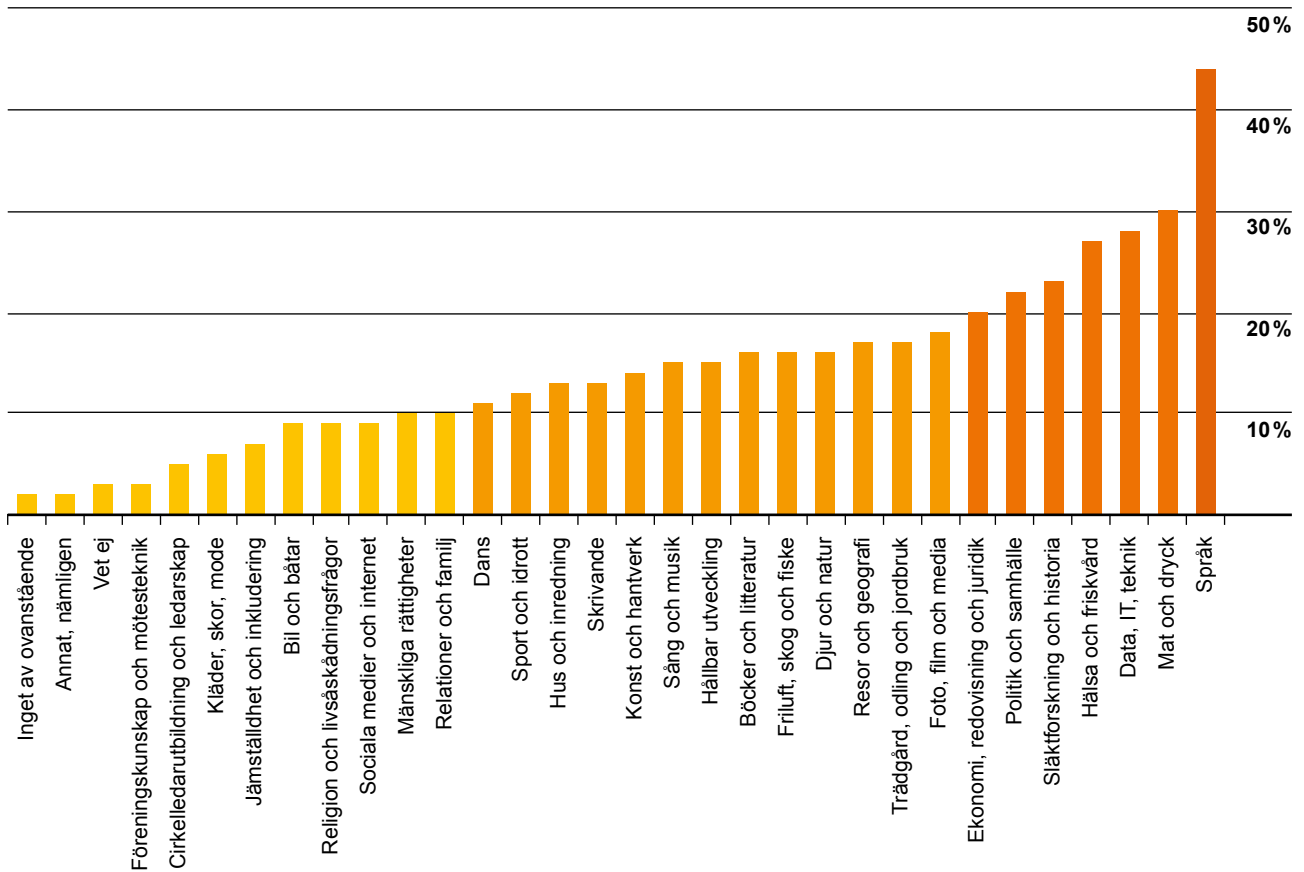
Studiecirkeln: en mångfald av ämnen, intressen och samhällsfenomen

Förutom språk är också mat och dryck, hälsa och friskvård samt data, IT och teknik populära ämnen bland allmänheten. Det finns inte bara en stor spännvidd av ämnen utan även en omfattande fördjupning. Det märks inte minst i den mängd studiecirkelar som arrangeras varje dag – året om – i landets alla kommuner. Totalt arrangeras omkring 276 000 studiecirkelar med totalt 1,7 miljoner deltagare varje år hos de tio studieförbunden.

Vad är en studiecirkel?

- I en studiecirkel träffas en mindre grupp (ofta 3–10 personer) för att lära sig något tillsammans.
- Alla studiecirkelar har en ledare, en studieplan för vad man vill uppnå och någon typ av studiematerial.
- Studiecirkeln har minst tre träffar, men pågår ofta längre.
- Deltagarna bestämmer tillsammans innehållet och målet med lärandet. Det är det egna intresset och den fria viljan som är grunden för studiecirkeln.
- Hela gruppen, ledaren och deltagarna bidrar med sin kunskap, sin nyfikenhet, sina erfarenheter och frågor för att påverka inriktning och resultat i cirkeln.
- Det finns tre olika typer av studiecirkelar: En grupp av personer som själva tagit initiativ till cirkeln (kamratcirkel), cirkeln är en del av verksamheten i en förening, organisation eller arbetsplats (föreningscirkel) och en cirkel som ingår i studieförbundets program (annonscirkel).

Trender 2017. Allmänheten (16-79 år)

I årets *Bildningstrender* är ungas stora engagemang för att lära sig mer om många olika saker en tydlig trend: Utav alla 28 möjliga ämnesförslag är intresset för 20 av dessa signifikant högre bland yngre. Det är anmärkningsvärt att intresset bland unga att lära sig nya saker är betydligt större än i andra ålderskategorier.

Det finns en märkbar bildningstörst hos unga. Det är också tydligt i ungas deltagande i de tio studieförbundens verksamhet: hos oss startar unga människor studiecirkel, arrangerar kulturprogram och deltar i evenemang. Ungas engagemang får ofta utlopp i olika föreningar och organisationer som har samarbeten med någon av de tio studieförbunden.

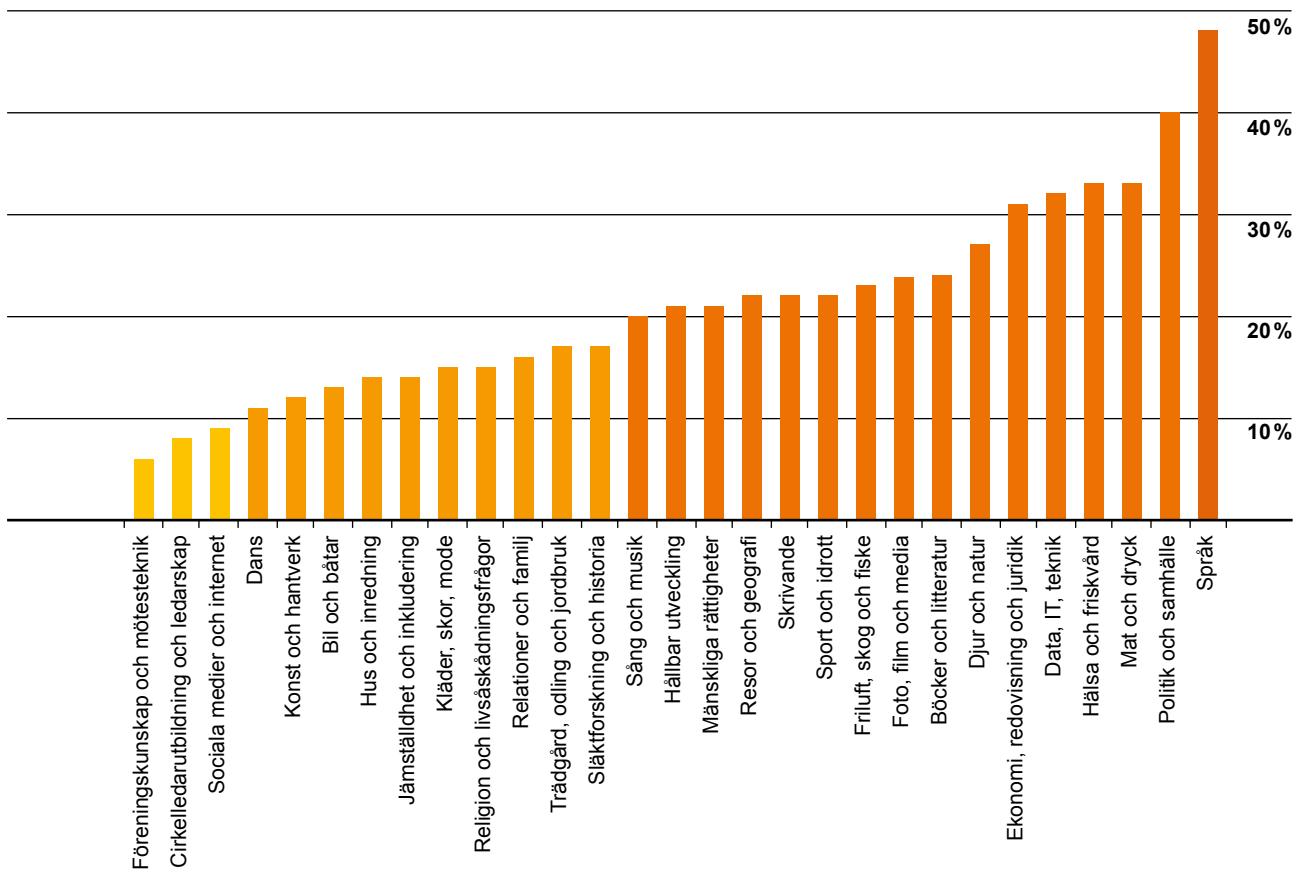
I endast ett fall visar de mellan 16–29 år sig-

nifikant mindre intresse för att lära sig mer om något och det gäller ämnena historia och släktforskning. Det vill endast 17 procent av de unga lära mer om, vilket kan jämföras med att dessa ämnen intresserar mer än var tredje av de över 50 år.

Ämnen som engagerar betydligt fler yngre är exempelvis religion och livsåskådningsfrågor, skrivande, böcker och litteratur, hållbar utveckling, trädgård, odling och jordbruk samt foto, film och media. Unga i södra Sverige är signifikant mer intresserade av friluftsliv och natur medan unga i västra Sverige vill lära mer om mode och kläder, unga i Stockholm väljer hållbar utveckling och unga i Småland vill mer än andra lära sig mer om sociala medier och internet.

Trender 2017. Unga (16-29 år)

Ämnen som engagerar unga mer än äldre:

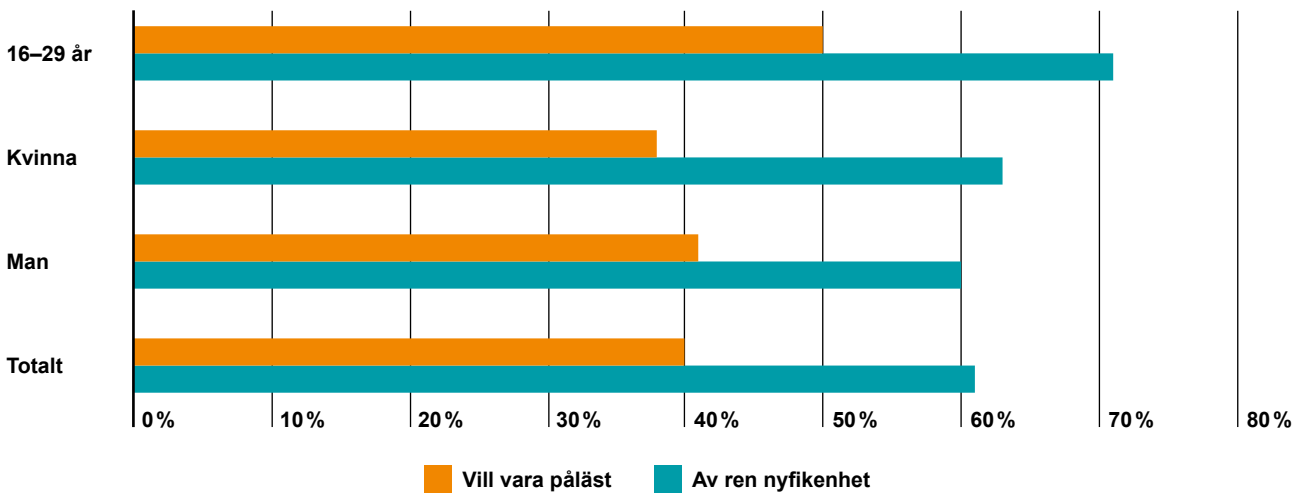
- Hälsa och friskvård
- Ekonomi, redovisning och juridik
- Politik och samhälle
- Friluftsliv, skog och fiske
- Hållbar utveckling
- Mänskliga rättigheter
- Foto, film och media
- Relationer och familj
- Skrivande
- Sång och musik
- Sport/Idrott
- Cirkelledarutbildning och ledarskap
- Jämställdhet och inkludering
- Religion och livsåskådningsfrågor
- Föreningskunskap och mötesteknik

- Bilar och båtar
- Kläder/skor/mode
- Resor och geografi
- Böcker och litteratur
- Djur och natur

I *Bildningstrender* 2016 angav den yngre åldersgruppen att de helst ville lära sig mer om mat och dryck, totalt 49 procent. I år angav bara 33 procent av de mellan 16-29 år att de är intresserade av att lära sig mer om mat och dryck. Det tyder på att yngre har en större benägenhet att ändra sina val från år till år och därmed är snabbare på att följa trender och testa nya saker. Inom de andra åldersgrupperna är intresseområdena mer konstanta över tid.

Varför är det främst viktigt för dig att lära dig mer?

Unga och samhällsintresset

Det ämne som särskiljer sig mest 2017 är politik och samhälle då fyra av tio unga vill lära sig mer om det. Det skiljer dem från de övriga ålderskategorierna där endast 17 procent av 30–49-åringarna, 20 procent av 50–65-åringarna och 16 procent av de som är äldre än 65 år vill lära sig mer om politik och samhälle under året.

Intresset hos unga att lära sig mer om samhälle och politik har ökat med fyra procentenheter jämfört med 2016. Samtidigt har intresset bland de över 65 år sjunkit med nio procentenheter, vilket ökar skillnaderna mellan ålderskategorierna.

Även andra undersökningar visar på att unga har ett stort intresse för samhälle och politik. Undersökningar från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) visar att de ungas intresse för politik, samhälle och omvärld har legat relativt konstant på omkring 60 procent från 2004 till i dag.

Det är tydligt att viljan att lära sig mer och engagera sig är stor hos unga. Sociala medier har på olika sätt gjort det lättare att uttrycka sin åsikt och delta i politiska aktiviteter. Ungas politiska engagemang har ökat samtidigt som användningen av sociala medier har ökat³ och fler och fler unga arbetar ideellt⁴.

Ett exempel på engagemang är olika typer av fora och mötesplatser på exempelvis Facebook. Där kan en stor blandning av människor mötas för att hjälpa och stötta varandra på olika sätt. Där kan även engagemang för andra få utlopp till exempel genom olika typer av insamlingar och demonstrationer.

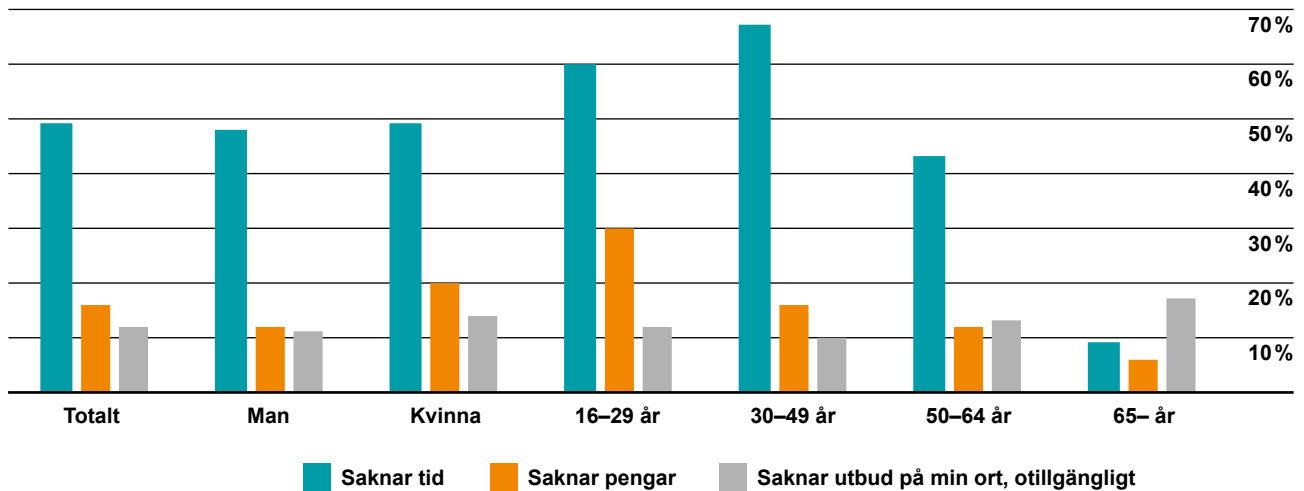
Störst av allt är nyfikenheten

För de flesta är nyfikenhet drivkraften bakom att de vill lära sig nya saker. Undersökningen visar dock att nyfikenhet är viktigare för yngre personer än för äldre. Av dem mellan 16–29 år svarar 71 procent att de vill lära sig mer på grund av att de är nyfikna. Det är tio procentenheter mer än hos allmänheten. De äldre anger i mindre utsträckning att de vill lära sig mer ”bara” för att de är nyfikna. Även om en majoritet (54 procent) av de äldre fortfarande vill lära sig av nyfikenhet.

Det finns flera anledningar till varför folk vill lära sig nya saker: vikten av att vara påläst, samla kunskap till nuvarande eller framtida arbete alternativt lära sig för att utveckla sitt ideella engagemang eller fritidsintresse. Yngre anger i högre utsträckning att det är viktigt att vara påläst. Kvinnorna svarar i större utsträckning än männen att de vill lära sig nya saker på grund av nyfikenhet.

40 procent av de unga vill lära sig mer för att kunna utveckla sitt fritidsintresse. Lika många vill lära sig nytt för att det kan behövas i ett framtida arbete.

Finns det något som hindrar dig att lära mer?

Det som hindrar flest från att lära sig nya saker är att de saknar tid. Nära hälften av de svarande i undersökningen förklarar det med tidsbrist. Minst tid för bildning verkar de mellan 16–49 år ha, medan endast nio procent av de över 65 år anger att de saknar tid.

Yngre personer anger i högre utsträckning att de saknar ekonomiska resurser för att kunna ägna sig åt att lära nytt.

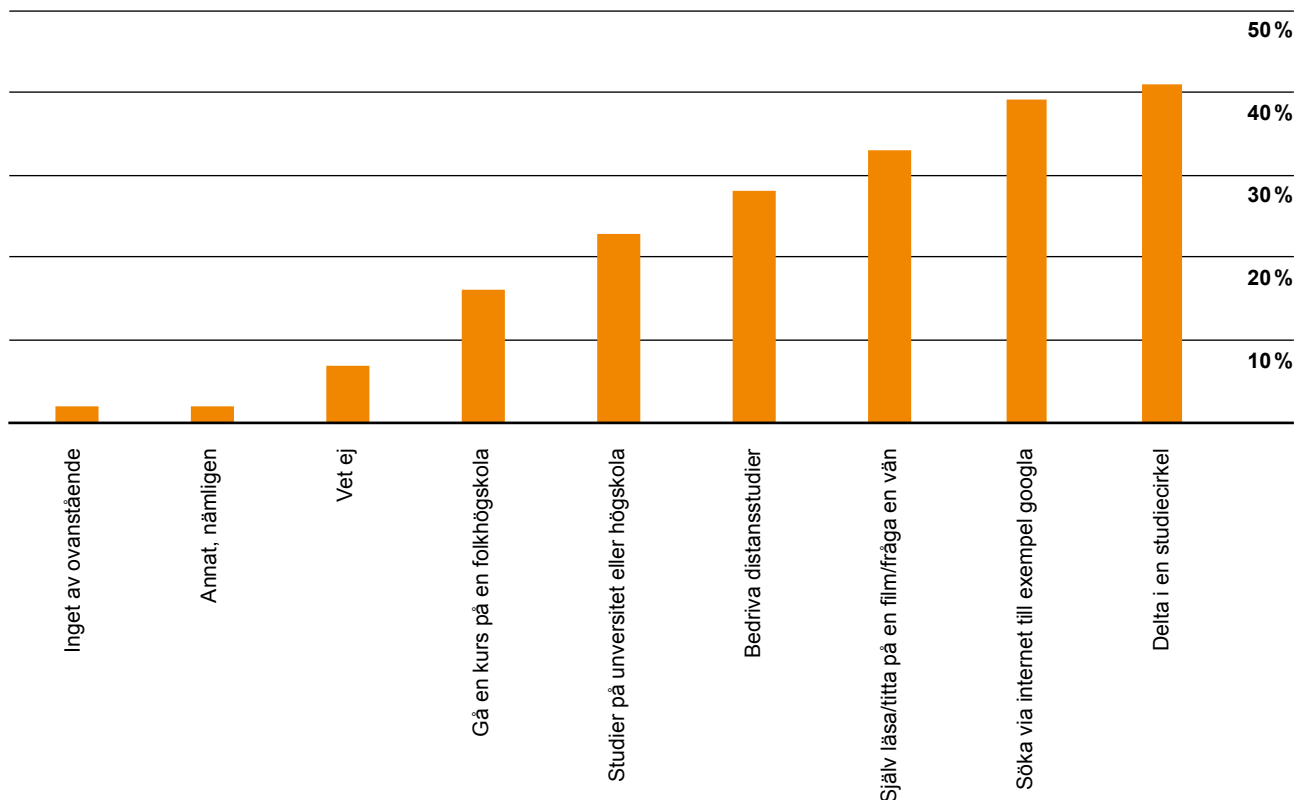
”6 av 10 av de mellan 16–29 år säger att de saknar tid för att hinna lära sig mer om saker som intresserar dem 2017”

Allmänheten upplever att de har större möjlighet att lära sig nya saker under 2017 än tidigare. Totalt anger nästan var tredje person att det inte finns någonting som hindrar dem från att lära sig mer. Det är en minskning med fem procentenheter sedan förra året.

”30 % av befolkningen har inget som hindrar dem för att lära sig mer 2017”

Hur skulle du vilja lära dig mer om saker som intresserar dig?

Vi vill lära tillsammans

På frågan hur personen skulle vilja lära sig mer om de ämnen som intresserar dem svarar flest att de vill delta i en studiecirkel, totalt 41 procent av de svarande. Det finns vissa skillnader mellan könen, så många som 48 procent av kvinnorna anger att de vill lära sig genom en studiecirkel medan 34 procent av männen svarar detsamma.

Totalt anger 29 procent av de tillfrågade att de helst vill lära sig tillsammans med andra människor och var femte vill helst lära sig på egen hand. De från 50 år och uppåt har större intresse att lära sig nya saker tillsammans med andra. Män vill i något större utsträckning lära sig på egen hand. Kvinnor anger också i högre grad att de skulle vända sig till ett studieförbund för att lära sig mer om något som intresserar dem.

Viljan att lära sig nya saker tillsammans med andra människor är större bland äldre medan yngre tenderar att hellre vilja lära sig på egen hand. En majoritet av de yngre (58 procent)

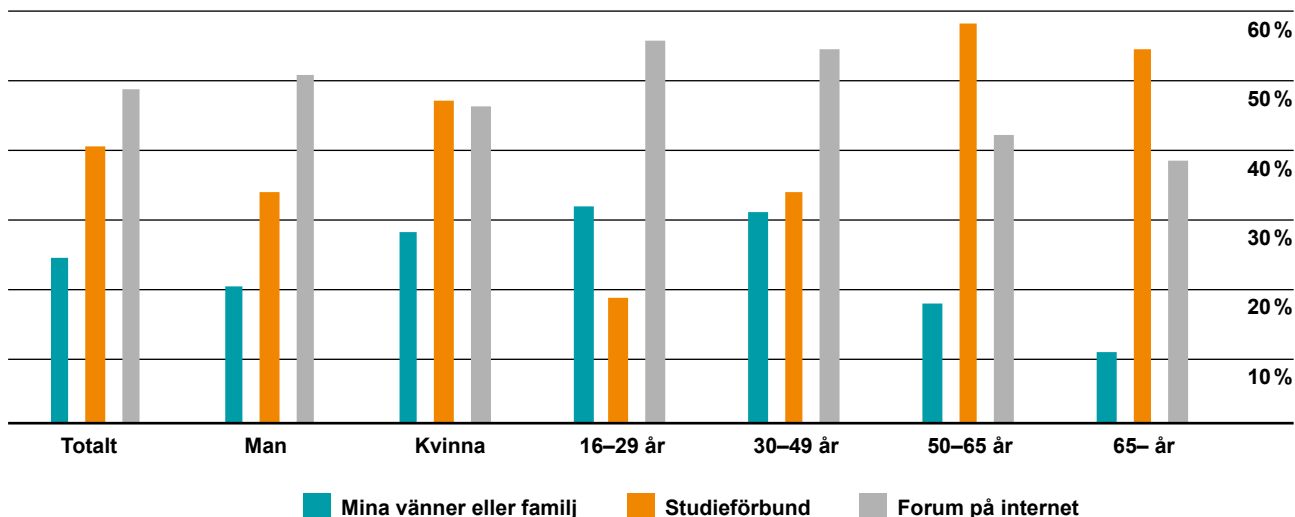
skulle vända sig till något forum på internet för att lära sig mer.

Det finns också skillnader mellan olika åldrar och äldre tenderar att vara mer positiva till att lära sig mer genom studiecirkel än yngre. Viljan att lära sig mer via en studiecirkel är lägre i storstäder och signifikant högre i Norrland. Svarande som bor i större eller mellanstora städer anger i mindre utsträckning att det saknas utbud på deras ort.

”48 % kvinnor och 34 % män anger att de vill lära sig genom att delta i en studiecirkel”

Många deltagare söker sig till ett studieförbund för att ta tillvara specifika intressen och kunskapsområden. Inte sällan följer ämnen för studiecirkel hos studieförbunden dagsaktuella samhällsfrågor och fenomenen. Trender så som exempelvis den norska tv-serien *Skam*, situationen i förlossningsvården i Västernorrland och mer filosofiska frågor som den om vikten av negativt tänkande är några exempel på sådant som ventileras i studiecirkel hos de tio studieförbunden.

Var skulle du vända dig för att lära dig mer om det du är intresserad av?

Rum för bildning över hela landet

Fyra av tio (42 procent) anger att skulle vända sig till ett studieförbund för att lära sig mer om något som intresserar dem. Det är fler än de som skulle vända sig till exempelvis bibliotek (26 procent), vänner och familj (25 procent) eller universitet (30 procent). Totalt anger 51 procent att de skulle vända sig till internet för att lära sig mer.

”49 % kvinnor och 35 % män skulle vända sig till ett studieförbund”

Det finns vissa skillnader mellan könen vad gäller hur och var folk vill lära sig mer. Kvinnor är signifikant mer intresserade att vända sig till ett studieförbund (49 procent) i jämförelse med männen (35 procent). Omkring var tredje kvinna anger att de skulle vända sig till ett bibliotek och 23 procent av männen.

De över 50 år tenderar att i högre utsträckning än andra vilja vända sig till ett studieförbund, samtidigt som äldre personer är mindre intresse-

rade att lära sig nya saker genom att vända sig till vänner eller familj. Unga anger däremot att de är mer villiga att vända sig till sina vänner och familj när de ska lära sig nya saker. Bland de över 65 år anger endast 11 procent vänner eller familj som en kunskapskälla medan var tredje av de unga söker information hos sina nära.

Var skulle du vända dig för att lära dig mer om det du är intresserad av?

De tio studieförbundens lokaler, personal, kultur- och utbildningsutbud finns över hela landet. Flera av studieförbunden har verksamhet i samtliga 290 kommuner. Det betyder att de tio studieförbunden möjliggör det livslånga lärandet för hela landets befolkning, inte bara för boende i storstadsområden eller i tätorter.

Noter

1. Folk i rörelse – medborgerligt engagemang 1992–2014 (2015)
2. Deltagarrapportering från de tio studieförbunden SCB (2016)
3. MUCF Ung idag statistik om unga från 18/1 2017
4. Folk i rörelse – medborgerligt engagemang 1992–2014 (2015)

